נוירולוגיה

מידעון

אפילפסיה

חוות דעת

VETERINARY SPECIALTY AND EMERGENCY CENTER

מרכז מומחים וחירום וטרינרי

مركز الخبراء والطوارئ البيطرية

אפילפסיה
כל מה שכדאי שתדעו

אז הכלב / חתול שלכם אובחנו כסובלים מאפילפסיה?

אבחנה כזו יכולה להיות מלחיצה ובאופן טבעי עולות שאלות רבות בנוגע לאבחנה, הגורמים והטיפול בבית. מטרתו של דף מידע זה הינו לענות על השאלות החשובות בנוגע לאפילפסיה ולספק לכם מקור מידע אליו תוכלו לחזור במידה וחלק מהדברים עליהם דיברנו בפגישה ישכח.

אז מה זה בעצם אפילפסיה?

אפילפסיה היא מחלה של המח המאופיינת בעוויתות אפילפטיות חוזרות.

עווית אפילפטית נגרמת כתוצאה מפעילות מסונכרנת ולא נורמלית של נוירונים במח (תאי העצב במח). הפעילות הלא נורמלית הזו של תאי המח מתרחשת באזור במח שנקרא קורטקס (Cerebral cortex). זהו אזור בחלק הקדמי של המח הגדול. כאשר הנוירונים פועלים באופן מסונכרן ולא נורמלי ביחד, הביטוי החיצוני הוא פעילות לא רצונית של השרירים, חוסר הכרה וסימנים של מערכת העצבים האוטונומית (ריור, מתן שתן, מתן צואה). לא כל סימנים הנ״ל חייבים להופיע אצל כל כלב או חתול אך יש מקרים בהם כל הסימנים האלו קיימים. אפילפסיה היא מחלה שכיחה אצל כלבים, אך בהחלט מאובחנת גם בחתולים. מאחר והמופעים החיצוניים של עווית אפילפטית הם רבים ומגוונים (גם בעל חיים בהכרה מלאה יכול לחוות עווית), השלב הראשון והחשוב באבחון הוא לנסות ולהבין האם אירוע מסוים שחווה בעל החיים שלכם הוא אכן עווית או שמדובר באירוע על רקע אחר (כגון בעיה לבבית או בעיה במערכת שיווי במשקל). לאחר שנקבע בסבירות גבוהה כי אכן ומדובר בעווית יש לנסות ולמצוא את גורמי הרקע באם הם קיימים מאחר ואפילפסיה יכולה להתרחש על רקע של בעיות שונות.

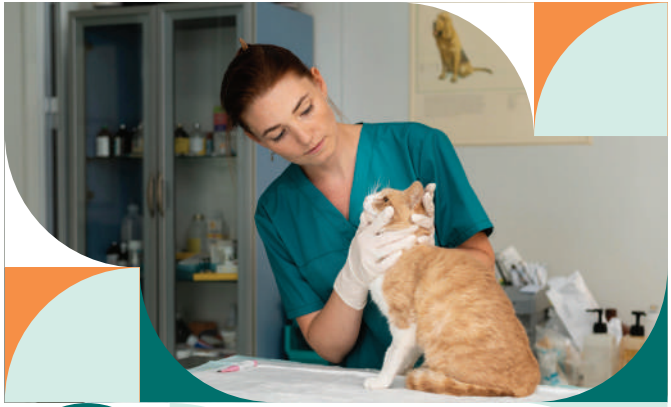

אילו סוגי אפילפסיה קיימים?

1. אפילפסיה ראקטיבית (Reactive epilepsy)

במצב זה מדובר בתגובה של מח בריא ונורמלי לחלוטין להפרעה חיצונית כגון: הרעלה, סוכר נמוך בדם, בעיה בכבד וכו'. מאחר ומדובר בהפרעה חיצונית וזמנית, הצפי הוא שכאשר נטפל בגורם הרקע העוויתות יפסיקו. על מנת לשלול גורמי רקע כאליו הכלב/חתול שלכם עבר בדיקות דם מקיפות ונקלחה מכם היסטוריה מפורטת.

2. אפילפסיה מיבנית (Strucutral epilepsy)

סוג אפילפסיה זה נגרם כתוצאה מבעיה מבנית ברקמת המח, כגון: גידול או דלקת במח. ניתן לאבחן בעיות אילו על ידי בדיקות אבחוניות מתקדמות כגון MRI של המח ודגימת נוזל שדרתי.

3. אפילפסיה אידיופטית (Idiopathic epilepsy)

מצב בו יש עוויתות חוזרות מבלי זיהוי גורם רקע. זוהי למעשה אבחנה על דרך השלילה (ניתנת רק לאחר ששללנו את כל הגורמים האפשריים האחרים).
על מנת להגיע לאבחנה זו אנו לוקחים מכם היסטוריה רפואית מפורטת, מבצעים בדיקות דם ובמקרים רבים גם MRI של המח ודגימת נוזל שדרתי על מנת לשלול בעיות מבניות. יש גזעי כלבים מסוימים כגון גולדן רטריבר, בורדר קולי ורועה אוסטרלי בהם אנו נתקלים באפילפסיה אידיופטית לעיתים יותר תכופות.

טיפול תרופתי

ללא קשר לסוג האפילפסיה ולגורם הרקע, יש לטפל בעוויתות עם תרופות נוגדות עוויתות. חשוב מאוד להדגיש כי מטרת הטיפול אינה למנוע עוויתות לחלוטין (בעל החיים שלכם ימשיך לחוות עוויתות), אלא להפחית את תדירות ועוצמת העוויתות ולנסות למנוע מצבי חירום רפואיים הקשורים לעוויתות כגון סטטוס אפילפטיקוס (Status epilepticus). קיימות בארץ מספר תרופות נוגדות עוויתות הזמינות לטיפול וטרינרי:

1. פנוברביטל (phenobarbital)

זוהי התרופה הוותיקה ביותר לטיפול בעוויתות בווטרינריה ועם הכי הרבה מידע ספרותי. היא ניתנת פעמיים ביום (כל 12 שעות). תופעות לוואי כוללות טשטוש וישנוניות, שתיה, השתנה ותיאבון מוגבר. תופעות לוואי לרוב חולפות או פוחתות משמעותית לאחר תקופת ההסתגלות לתרופה (3–2 שבועות). בנוסף, יש לבצע מעקבים אחר רמת התרופה בדם כולל בדיקות דם מלאות באופן תקופתי על מנת לעקוב אחר ולמנוע פגיעה בכבד.

2. קפרה (levetiracetam)

זוהי תרופה חדשה יחסית בעולם הווטרינריה והיא טובה לשימוש כתרופה יחידה במקרים מסוימים או בשילוב עם תרופות אחרות. ניתנת 3 פעמים ביום (כל 8 שעות). תופעות לוואי אפשריות הן מינימליות וכוללות בעיקר טשטוש. מתחילה לפעול כבר לאחר 24 שעות.

3. פוטסיום ברומיד (Potassium bromide / KBr)

תרופה ותיקה גם כן. ניתנת בין 2–1 פעמים ביום (כל 12 או 24 שעות). תופעות לוואי דומות לאילו של פנוברביטל (טשטוש, חוסר קואורדינציה בהליכה, שתיה, השתנה ותיאבון מוגברים). החסרונות העיקריים הן זמן ארוך מאוד עד להגעה לרמה טובה בדם (בין 6–3 חודשים) המצריכה לעיתים מינוני העמסה (מינונים גבוהים יותר בשלב ההתחלתי) וקושי בהשגת התרופה בבתי מרקחת רגילים. על כן יש לתכנן מראש ולהזמין את התרופה ממרפאה וטרינרית מבעוד מועד בטרם סיום המרשם הנוכחי.

4. זוניסמיד (zonisamide)

זוהי גם תרופה חדשה יחסית. ניתנת פעמיים ביום (כל 12 שעות). תופעות לוואי אפשריות כוללות טשטוש וירידה בתיאבון במיוחד בשבוע הראשון לשימוש. החיסרון העיקרי הוא שתרופה זו איננה נמכרת בבתי מרקחת בארץ (יש להביא באישור מיוחד) ועל כן יש לתכנן מראש ולהזמין מרשם חדש מאתנו מבעוד מועד.

5. פקסיון (Pexion/ imepitoin)

תרופה חדשה יחסית. ניתנת פעמיים ביום (כל 12 שעות). תופעות לוואי אפשריות כוללות טשטוש, חוסר קואורדינציה בהליכה, הקאות ותיאבון מוגבר במיוחד בתחילת הטיפול.

6. וליום (diazepam)

ניתן במקרים מסוימים במתן רקטלי אך ורק לטיפול במקרי חירום בבית כאשר יש עוויתות מרובות ולא כטיפול שוטף.

מתי עלי לדאוג ולהגיע לטיפול חירום?

אפילפסיה היא סינדרום של עוויתות חוזרות ועל כן הצפי הוא שלמרות הטיפול בעל החיים יחווה מדי פעם עוויתות. יש לדאוג שבעל החיים נמצא במקום בטוח (לא ליד גרם מדרגות או עצמים חדים שיכולים לגרום לפציעה במהלך העווית), לחכות לסיום העווית ולעקוב אחר ההתאוששות. במקרים מסוימים עווית אפילפטית יכולה להיות מצב חירום המצריך קבלת טיפול רפואי מידי, מקרים אילו כוללים:

1. עווית הנמשכת מעל 5 דקות (לא כולל שלב ההתאוששות) ולא מפסיקה.
2. קלאסטר של עוויתות (יותר משתי עוויתות ב-24 שעות) ללא ההתאוששות בין לבין.
3. קלאסטר עם מספר רב מאוד של עוויתות שלא אופייני להיסטורית העוויתות של בעל החיים.
4. כל מקרה אחר בו נראה כי בעל החיים מתקשה בנשימה או בהתאוששות.

האם עלי לשנות את אורח חיי או אורך חיי בעל החיים שלי?

טיפול בכלב/חתול אפילפטי יכול להיות מלחיץ ומאתגר. בעלים רבים מתארים כי הם חווים חרדה מעצב המחשבה כי בעל החיים שלהם יחווה אפיזודה של עווית בהעדרם ועל כן הם נמנעים מנסיעות או עזיבת הבית לפרקי זמן ממושכים. על אף שפחד זה טבעי ומובן בהחלט, יש לזכור כי במרבית המקרים, גם אם פספסתם עווית כי לא הייתם בבית בעל החיים יתאושש לאט ללא צורך בהתערבות. פרט להקפדה על מתן התרופות נוגדות העוויתות בשעות קבועות ככל שניתן אין צורך בשינוי קיצוני של אורח חייכם. בעל החיים שלכם יכולים להמשיך בפעילות הרגילה שלהם ולאכול את המזון הרגיל שלהם.

תיעוד עוויתות

קיימת חשיבות רבה בתיעוד של אירועי העווית ביומן עוויתות. יש לתעד פרטים כגון: תאריך, שעה, איך נראתה העווית, כמה זמן נמשכה, משך זמן עד להתאוששות, האם חלו שינויים בסביבה שקדמו לעווית ויכולים היו להוות מקור סטרס עבור בעל החיים, האם שינינו מינוני תרופות וכו׳.

תיעוד עקבי ומדויק של העוויתות יכול לעזור מאוד במעקב אחר שינויים בתדירות העוויתות או להדגיש מגמות שינוי בתדירות או בעוצמת העוויתות ולעזור בקבלת החלטות לגבי שינויים במינוני התרופות או בצורך להוספת תרופות למשטר הטיפולי. התיעוד יכול להתבצע בכל דרך הנוחה לכם החל מתיעוד במחברת או בקובץ ממוחשב. קיימות גם אפליקציות ייעודיות לתיעוד עוויתות כגון: RVC Pet Epilepsy Tracker

בנוסף להקפדה על תיעוד העוויתות קיימת חשיבות בקיום קשר ישיר ורציף עם הנוירולוג המטפל. אין לשנות או להפסיק טיפול בתרופות נוגדות עוויתות ללא התייעצות. ביקורות תקופתיות יקבעו במהלך הטיפול ובכל מקרה של החמרה במצב או באם קיימות שאלות או חששות אנחנו כאן על מנת לענות עליהן.

חוות דעת

VETERINARY SPECIALTY AND EMERGENCY CENTER

מרכז מומחים וחירום וטרינרי

مركز الخبراء والطوارئ البيطرية

טלפון • 09-7431117

פקס • 09-7431118

בלפר זאב 9 כפר סבא

chavatdaat.co.il

vetneuro.co.il

נוירולוגיה

מידעון אפילפסיה